

Sammenlign oss ikke med Arne Treholt

Åpent brev til stortingsrepresentant Grethe Knudsen fra Arne Gausdal.

Jeg har lenge sett på Dem som en av de få ærlige og uredde politikere vi har på Stortinget. En av de få som åpent tør si sin mening uten å skjule for mye til hva andre måtte mene. Det var derfor med en viss forventning jeg satte meg foran radioapparatet for å høre på innringningsprogrammet om benådning av Arne Treholt med bl.a. Dem som deltaker.

Jeg ble for så vidt ikke skuffet. De kom som vanlig ut i motvind, men Deres argumentasjon forekom meg både underlig, haltende og inkonsekvent.

De henviste til at «Den kalde Krigen» var slutt, at vi måtte finne tilbake til menneskelighet, romslighet og storsinn. Men først og fremst henviste De til den urettferdige behandling A.T. angivelig skal ha fått i forhold til oss som etter den virkelige krigen ble «dømt» etter de samme paragrafer som han.

Alle med langtidssdommer dengang ble benådet etter å ha sonet ca. en tredel av dommene framholdt De. Men hva så med alle dem som fikk nesten øyeblikkelig «benådning» ved å bli stilt foran en eksekusjonspeletong? Jeg tenker på de mest hårreisende justismordene fra denne tida som jeg kjenner til, som f.eks. Reidar Haaland og professor Skancke. Haaland ble jo skutt fordi han var så uheldig å være den første «Frontkjemper» som ble stilt for «retten» (jeg setter frontkjemper i anførselstegn fordi jeg ikke liker denne propagandafrafrasen, vi var soldater, ikke propagandafigurer). Og professor Skancke kunne det ikke være mye å utsette på, i og med at myndighetene brukte nærmere tre år på å bestemme seg for avlive ham. Hadde A.T. blitt utsatt for den samme «menneskelighet, romslighet og storsinn» som f.eks. disse to, så hadde nok også han fått «øyeblikkelig benådning».

Permisjoner og hensyn til familie og sjukdom, eller rettere mangel på det, snakket De mye om. Hvor ofte mener De vi fikk permisjon? Jeg fikk ikke en gang reise heim til min Fars begravelse enda mine «forbrytelser» ikke gjorde meg verdig til mer enn 4 1/2 år, så jeg kunne

vel ikke en gang være en sikkerhetsrisiko.

Slutt på «Den kalde Krigen» og dermed ikke lenger noen sikkerhetsrisiko la De stor vekt på. De fleste av oss som hadde vært ute og slåss mot russerne satt ennå inne uten rett til å gjøre tjeneste i landets krigsmakt da Norge gjorde kuvending og gikk inn i NATO. Flere tusen krigsvante soldater burde vel etter det ha blitt betraktet som en viktig resurs om det verste skulle skje, men ingen snakket om benådning av oss av den grunn.

Ellers hevdet De soningsforholdene for AT generelt skulle være ekstremt harde. Nå ja, alt er relativt. Han har jo bare den stakkars cella si med radio, TV, musikkanlegg og fullt kontorutstyr hvor han mellom alle intervjuene sitter og kukkelurer og skriver bøker og artikler og slik sikrer seg en sorgfri tilværelse når han en gang slipper ut.

Til sammenlikning kan jo nevnes at på «Bayern» var vi i lange tider 5—7 mann på enmannsceller, hadde bibelen og salmeboka som eneste underholdning, måtte vente i månedsvis før vi endelig fikk tildelt et postkort og en blyantstubb så vi fikk underrettet vår nærmeste om at vi var i live, var omgitt av skytegal «Smørgåser» med mause og stenguns som de knapt visste hva som var foran og bak på og dermed en konstant livsfare både for seg selv og andre, og fikk noe «mat» som jeg tviler på at mor ville ha gitt grisene sine. På min celle hadde vi de første dagene til og med en dødsjuk mann. Det tok to dager før vi endelig fikk besøk av en lege. Han bare så ondt på mannen, flirte stygt og sa at du har bare fått hva du har fortjent. Etter ytterligere et par dager kom omsider en mer menneskelig lege, men da var det for seint.

Slikt har A.T. ikke opplevet, og med de inntekter han tydeligvis har hatt ved den privilegerte behandling han har fått i fangenskap, trenger han heller ikke frykte å komme ut igjen til et samfunn med «Berufsverbot» som vi opplevet. For en gang til å ta egne opplevelser som eksempel, kan fortelle at jeg gjennom alle disse årene bare har

(Forts. side 6)

«Don't worry, be happy» Det var ikke du som svek, Hanna.

Hanna Kvanmos «Dommen» er tidligere omtalt i Folk og Land. Det ble satt spørsmålstegn ved graden av hennes NS-engasjement. Det er forsåvidt ikke betydningsfullt. Poenget er jo at hun uansett ikke på noen måte brøt norsk lov, og at hun ikke ved noen handling svek sitt land. Det var ganske andre og den gang betydningsfulle personer som lenge før krigen var et faktum 8. april, hadde sveket sitt land, og som svek sitt folk og sine embeder etterpå.

Arbeiderpartiet hadde målbevisst gjennom sitt arbeid i Stortinget og ved oppviglervirksomhet ved ekserserplassene redusert vår forsvarsevne. Med

Av Hakon Warendorph

økonomisk støtte fra Moskva hadde de drevet sitt spill med den klart definerte oppgave å ødelegge det «borgerlige» forsvaret og opprette proletariets diktatur. De borgerlige partiene var også den gang sterkt splittet og flere av dem direkte haleheng til APs virksomhet. Disse forhold mener antageligvis fru Kvanmo er så velkjente at det ikke er nødvendig å nevne dem. Men det er tross alt disse forhold som er årsaken også til de kalamiteter hun kom ut i under krigen og som bragte henne både landssvikdom og senere sine partifellers dom nr. to.

Det er pussig nok(?) dom nr. to som blir sterkest fokusert. Det er også her, hvor indignasjonens flamme luer, boken forandrer seg fra god norsk stil til engasjert berettet og fengslende historieskrivning. Ordvalget blir sterkt og malende, og indignasjonen over smålighet og uforstand gjør fremstillingen drivende og god. Men som sagt — landssvikdommen som er opphavet til elendigheten, blir en sekundær ting.

Tidene er underlige. Vårt defensorat for fru Kvanmo kan hende faller både henne og andre tungt for brystet. Den form for meningsterror som er skapt har gitt hvem større betydning enn hva og hvordan når NS-folk uttaler seg. Det er f.eks. med stor engstelse for å belaste Jack Erik Kjuus jeg forteller at han ikke ønsket å ramme NS-folk med den famøse orienteringen om Rådhusbildene av tyskerne og «deres lakeier» som var trykt på noen girotalonger. Rent bortsett fra at sammenlikningen mellom okkupasjonens tidsbestemte bedrøveligheter og de irreversible problemer Kjuus i FMI vil skåne våre etterkomere for, er svært haltende, er det hyggelig å få forsikring om at vi denne gang ikke var tenkt som «dørmatte».

Men tilbake til dem som svek. Forfatteren av «Dilemma», Knut Steenstrup, har en bearbejdet dokumentsamling som på en meget klar måte forteller oss om hvem som svek. Samlingen er meget omfattende og kommentarene til forfatteren er bitende. Nedenfor serveres en liten smakebit fra Stortingets forhandlinger den 8. april, 1940.

Hvis fru Kvanmo fortsatt måtte tro at hun uforvarende og uten ond hensikt har sveket sitt land så kan vi berolige henne. — Don't worry, be happy. Det er mere å ta av.

Såvel Knut Steenstrup som andre — leg og lærd — har dokumenter, tusenvis av sider, rystende og ugjendrivelige. Riksrådsforhandlingene med Paal Berg og Eivind Berggrav i hovedrollene med forslag om avsetting av konge og regjering. Næringslivstoppenes jakt på gode tyskerkontrakter under kamuflet press, LO-ledernes fordeling av lukrative jobber på tyske anlegg osv. Alt dette under «en krig hvori Norge deltar», som det stod i «landssvikdommene». — Forøvrig hinsides enhver realitet. Men mest opprørende er det at det er de samme personer som svek vårt forsvar, som rømte av landet, som sendte oss uforberedt ut i en krig de ved sin unfallighet hadde bragt over oss, som lagde ulovlige lover som de dømte dem etter som hadde advart. Men «don't worry.» Dokumentene er der. Her altså noen utsnitt med Steenstrups kommentarer:

Dette er 8. april 1940.

Denne dags morgen gjennomførte vestmaktene sin plan om å minelegge norsk territorialfarvann, og etablerte britiske flåtevakthold ved minefeltene i Norge!

Samme aften ble Quislings siste opprop (som også ble trykket samme dag) utdelt i Oslo.

Samme aften var også de sentrale myndigheter travelt opp-tatt:

1) Kongen og andre toppmilitære hørte i Militære Samfund et festlig foredrag — om matgleder i det gamle Rom.

2) Og i Stortinget ble det lukket møte.

La oss holde dette klart for oss:

1) Iflg. Cab.doc. 21/984 8. jan. var utenriksminister Koht 6. jan. informert om britiske marineplaner i Norge av den britiske utenriksminister Halifax, via ambasadør Colban.

Dertil har Koht selv videreinformert Statsminister Ryti (Finland) slik: «England truer med minelegging i norske farvann. Tyskland vil okkupere strategiske punkter på den norske kyst».

(Forts. side 6)

Arne Stornes død

Arne Stornes er død. Et smertelig budskap. Han hadde nettopp fylt 78 år, men var fortsatt den arbeidsomme og engasjerte med blikket vendt fremover. Sykdom og vanskeligheter var for ham bare utfordringer. Et rikt liv preget av aktivitet, begavelse og kompromissløs vilje til sannhet og rettferdighet er slutt.

Stornes ble født på Inderøy i Nord-Trøndelag, men fra 50-årene har han eid gården Skagen på Meløy og ble nordlending. Gården dyrket han opp mønstergyldig og restaurerte husene. Vi vil tro det var like meget sans for å dele, som økonomi som lå til grunn da han bygde det velvoksne motellet der ute i de sterke og naturskjønne omgivelsene. Slik han delte sine kunnskaper og ideer, ville han sikkert dele sine naturopplevelser med andre.

Som utdannet sivilagronom fra Ås og cand.philos. med historie som hovedfag, var han meget vel

(Forts. side 6)

BLIKK PÅ VERDEN

Av Arbiter

Til forsvar for det europeiske

Mye tyder på at EFTA er i ferd med å bryte sammen. EØS-forhandlingene står i skrivende øyeblikk i stampe, og Sverige, Finland, Østerrike og Sveits er sterkt inne på å søke fullt EF-medlemskap isteden.

Det er kjent nok for mine lesere at jeg, som Quisling, er en avgjort tilhenger av føderale, europeiske løsninger og ordninger. Det er en innstilling jeg har båret med meg helt fra mitt NS-medlemskap i trediv- og førtiårene. Sett fra mitt synspunkt kan EØS i alle fall bare bli en overgangsordning til fullt medlemskap. Når det er såvidt stor oppslutning om EØS i f.eks. Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti, er det nok fordi partilederne håper på den måten å kunne trekke med seg EF-tvilerne enda et skritt frem. Sett fra alle andre synspunkter er EØS bare en omvei. Nå ser det ut til at omveien er i ferd med å blokkeres, hvilket betyr at Norge ganske snart må ta standpunkt til hva det virkelig gjelder; EF-medlemskap eller ikke.

Når Quisling i sin tid gikk inn for et forpliktende stornordisk (germansk) og europeisk samarbeide, var det i første rekke for å verge de europeiske folk og den europeiske kultur mot den ødeleggende fare som bolsjevismen representerte. Denne fare synes i øyeblikket å være noe redusert, men sikker kan ingen være, så argumentet gjelder fremdeles.

De fleste EF-tilhengere bruker økonomi som argument for tilslutning. Det er etter min mening et altfor trangt perspektiv. Vi vil nok vinne en del økonomiske fordeler gjennom et EF-medlemskap, men det vil så sannelig bli økonomiske påkjenninger også. Mangt må omstilles og forandres. Hvis vi bare skal snakke økonomi, vil vi oppleve en pro & contra-diskusjon av meget lang varighet. Bortimot det samme gjelder om vi tar sikkerhetspolitikk som utgangspunkt.

Når jeg selv gjerne slutter meg til ropet «Europeere i alle land – foren Eder», da er det i prinsipp av samme grunn som Quisling anførte: Vår europeiske kultur må vernes og befestes!

Vi har vel vår nokså spesielle egenart, vi her oppe i nord, men samtidig er vi ganske utvilsomt en del av den europeiske, d.v.s. den kristen-hellenske kultur. Hvor vi enn reiser i Europa, har vi følelsen av å møte varianter av vår egen livsform, men vi skal ikke langt inn i Afrika og Asia før vi merker noe meget fremmed.

Europeisk kultur har gjennom århundrer vært på offensiven. Det gjelder ikke nå lenger. Fremmede kulturer banker på våre dører og vil inn. De er meget ekspansive og pågående av seg, og det kan meget vel føre til at europeisk kultur tar alvorlig skade. I verste fall kan den gå under – om vi ikke gjør noe med det.

Noen tror at vi kan føre kampen for den norske og europeiske kultur alene, vi her på berget. Det kan vi selvfølgelig ikke på noen måte makte. Denne kampen må føres på tvers av vår verdensdels mange grenser. Alle i Europa som verdsetter vår flere tusen år gamle kultur, må rekke hverandre hendene og kjempe sammen. Jeg ønsker å ha et ord med i laget, ikke bare i vesle Norge, men i alle europeiske land. Derfor er jeg for et Norge i EF.

Nasjonal og europeisk

Noen spør meg om hvordan jeg på samme tid kan være nasjonalist og europeer. Det er lett å svare på. Bare i egenskap av bevisst nordmann, tysker, franskman osv. kan man være en virkelig europeer. Kaster man vrak på sin egenart, fornekter man også det europeiske. Europa er nettopp et kontinent av markerte folk og nasjoner, og det vil det fortsatt være hvis vi tar vare på det europeiske. Et samarbeide mellom de europeiske land tar ikke sikte på å ødelegge det enkelte folks egenart. Tvert om skal fellesskapet skape betingelser som gjør det mulig å bevare disse egenarter.

Si din mening!

Disse meninger er mine høyst personlige. Avisen hefter ikke for dem. Om noen har stikk motsatte meninger og vil skrive om det, vil redaksjonen sikkert gjerne ta det inn.

Sett Norges fremtidsbehov på dagsordenen!

Av Fred Buchardt, Lundamo

Fra tidlig i 50 årene og fremover opplevde folk at det nytt et å stå på. Den kalde lange mørke tiden var over. Det ble vår, en «vår» som dreide seg om det å se fremover, ha lyst til å oppleve den «sommeren» som var i vente, når det gjaldt arbeid for alle, økt varetilgjengelighet og bedre boliger. Man gikk på arbeid med glede i visshet om at det måtte gå fremover, og at muligheten for at drømmene ble oppfylt var høyst sannsynlig.

Og gjennom hele 60-tallet var det en rivende utvikling på alle fronter. Alle næringer var i vekst, og fremtiden syntes rosenrød for de fleste.

Nedturen

Med momsen begynte tilbakeslaget. Til nå hadde man hatt den gamle ordningen med omsetningsavgift, bare på siste omsetningsledd, hvor det var bare den delen av næringslivet som kunne svindle. Nå kunne plutselig alle, og det ga status å være smartere enn «fogden». Grunnen var selvfølgelig at de «berørte» ikke godtok det nye systemet, men istedet for å protestere på Kleppes «genistrek», valgte man å omgå systemet med all mulig kløkt og fantasi. Det er en kjent reaksjon, at det man blir forsøkt påtvunget, forsøker man for enhver pris å unngå.

Norges historiens største finanskriminelle oppblomstring var igang.

Og nå på begynnelsen av 70 tallet begynner nedgangskarusellen for alvor å skyte fart.

Uskyldigheten og optimismens tid er brutt!

Kriminaliteten og elendigheten som før hadde begrenset seg til noen innbrudd, skapsprengninger, noen biltuverier og et par mord i året, øker sterkt utover i 70 og 80-tallet til mafialignende tilstander. Drap og mord blir ukevisse hendelser, alkohol og narkotika-misbruket eksploderer både blant barn — unge — og voksne. Med dette følger også en eksplosjon i vold og vinningsforbrytelser, promillekjøring blir mer og mer vanlig, trafikkulykkene øker og tragediene med dem. Vi får voldtekter, incest og barneporno. Post og bankran omtales i små avisnotater på størrelse med prisen på gulerøtter. Bedragerier og underslag florerer. Bankansatte, forretningsdrivende og politikere benytter seg av sine posisjoner til korrupsjon. Av dette

avles et «krafsesamfunn», hvor hver er seg selv nærmest. Vi opplever en arbeidsløshet som ingen ende vil ta, med de tragiske følger det har for 10-tusner av norske familier. Folk må arbeide svart for å spe på arbeidsledighetstrygden.

Vi får eldreopprør, 1000 sykehusplasser nedlegges i 1990! 67% av ing. studenter stryker i matematikk, Hivsmitte-, sprøyte-narkomani og prostitusjon går hånd i hånd. Man opplever gryende rasistiske tendenser som følge av en feilslått innvandringspolitikk. Sykehus som ble bygget i «kriseårene» før krigen er avhengig av tombola og barns innsamlingsfantasi for å få midler til oppussing og utstyr. Det loves sykehjem og barnehageplasser, med null-vekst som resultat. T.V. og storflyplass blir til et eksempel på idiotiets «fata morgana». Vi har Vest-Europas dårligste veinett, nest dyreste biler og bensin.

Innen OECD forsøpler vi og forurenser mest pr. innbygger. Vi har en gjennomsnittlig drikkevann-standard som ikke EF vil godta. Musikkskoler og ungdomsklubber blir nedlagt. Mangelfullt elementært utstyr i skolen. Norske sjømenn er en «sagablott» (50.000 i 1960)

Frustrasjon blant lærere og helsepersonell. Statsbedriftene går med underskudd og nedlegges. Gullnæringer som oppdrettsfisk og pelsdyr vakler p.g.a. elendig styring.

Vi boikottes internasjonalt i en rekke sammenhenger. Landbruksnæringsen står av ulike årsaker for fall. Boligbyggingen har nærmest stoppet opp. Dermed kriser i byggebransjen som har sysselsatt folk i hele spektret fra maskinleverandører til skogplanting. Forurensingene øker og øker. Utviklingshjelpen på 10-talls milliarder er så og si bortkastet. De store forretningsbankene er i realiteten konkurs. Smelteverkene nedlegges p.g.a. høy el. pris mens vi «gir» kraft til Sverige, (smart?)

Folketrygden er ikke i sin nåværende form selvfinansierende lenger enn til 2020. Vi vil plassere atomavfall i verneverdige høyfjellskommuner? (Holtålen —Dovre).

Småbedriftsfondet foreslås nedlagt når det kun er denne kategori bedrifter som kan stå for økt sysselsetting i fremtiden. Forstå det den som vill!

Er det rart at misnøyen og frustrasjonen brer seg i det nor-

ske samfunn, når man opplever, og får det inntrykk at politikere fra alle partier ikke ser hvordan elendigheten aksellerer.

Det er de folkevalgte fremste oppgave å lede landet slik at enhver nordmann, det være seg fattig eller rik, syk eller frisk, stor eller liten, får følelsen av å tilhøre et samfunn, hvor alles interesser blir skjøttet på best mulig måte. Norske politikere må forstå at de er «ansatt» for å bedre eller sikre levevilkårene for norske borgere, ikke som vi gang på gang hører i media, at det er ikke «vi» som har ansvaret for elendigheten, men «alle de andre»!

Vi må snarest bort fra gråte-kone- og sutrepolitikken og få diskusjonen og tiltakene som får snudd den negative trenden som samfunnet smertelig får oppleve idag. Visjonene må være tilstede, det er ingen skam å ha høye mål, selv om alle ikke blir nådd «den første uka». Jobb målbevisst med det dere er satt til, og la ikke rikspolitikkens språk og form ligne en diskusjon om hvem som skal sitte på benken i et miniputtlag i fotball.

Sett Norges befolknings nødvendige fremtidsbehov på dagsorden, og vis i praksis at dere er istand til å snu den negative utviklingen. Til nå har dere ikke maktet dette, men ved å bruke mer tid på næromgivelsene vil dere kanskje oppfatte at det er her man finner verdiene som det er verdt å arbeide for, og skjerme om. Og fremtidens samfunn er avhengig av den innsats, klokskap og samarbeidsevne, som er nødvendige elementer i den evigvarende utviklingsprosess som dere til enhver tid har ansvar for å bidra til.

Betal kontingenten!

Til bruk for dem som ennå ikke har betalt bladpengene for 1991, følger det med denne avis en postgiro-innbetalings-talong. Den kan også brukes til å sende en ekstra «vennegave» til avisen. Vi trenger penger til å spre vår avis og vårt budskap til flest mulig mennesker.

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Ansv. redaktør:
AAGE-H. BERG

Redaksjonssekretær:
HAKON WARENDORPH

Postadresse: Boks 924 Sentrum, 0104 Oslo 1.
Kontortider: Enerhaugsplassen 4, Oslo;
Mandag, tirsdag og torsdag kl. 11—15.
Telefon: (02) 19 06 71 — (Telefonsvarer).
Redaktørene treffes etter avtale.

Abonnement: Pr. år kr. 130,- (i omslag kr. 150,-). Utlandet + kr. 10,-.
Giro: Post 5 16 45 04. Bank 6063.05.01248

Abonnement (10 nummer i året) løper til det oppsies skriftlig.
Annonser forskuddsbetales med kr. 2,- + m.v.a. pr. spaltem.m. Minstepris kr. 100,-.
Utgiver: A/S HISTORISK FORLAG.
ISBN 0802-9652

Ikke bra å være bra

Vi tror — av og til må det være lov — at de færreste hadde den norske straffelovs mange paragrafer i hodet og for øye da det ble maktpåliggende å ta standpunkt i 1940. Å ta stilling til de folkerettslige sider ved den tyske besettelsen var vel heller ikke enkel sak. Den politiske situasjon var også i høy grad uklar. Det ble å orientere seg etter de «fyr» og «karter» man hadde tillit til og forøvrig handle etter beste skjønn. Betegnelsen fyr og karter for å illustrere hvor betydningsfulle troverdige personer og de — for den enkelte — allerede aksepterte kunnskaper og fakta var.

Etter krigen kom så «oppjøret». Det ble meget omfattende fordi ingen på de tapendes side ble hørt når de hevdet å ha handlet etter beste skjønn. Ingen unngikk straff eller ble lemfeldig behandlet selv om deres handlinger hadde vært til det beste for land og folk. Eksempelvis siterer vi fra en dom i Sør-Hedmark herredsrett over bonde Erik Wollbæk, Stange: «I skjerpene retning tar retten hensyn til at tiltalte er en moden mann med rolig omdømme, og som nød almindelig aktelse i sin bygd og anseelse som en dyktig gårdbruker. Det øker den skadelige betydning av tiltaltes straffbare handlinger at en mann av hans støpning stiller seg til disposisjon.»

Domstolens utsagn er klart. Selv den som etter moden overveielse og uten dårlige motiver hadde valgt en vei og et standpunkt som han ikke vurderte som straffbart, var fortapt. Hans troverdighet ble fratatt ham sammen med frihet, penger og statsborgerlige rettigheter. Som h.r.adv. Albert Wiesner uttrykte det: «Det er ikke bra å være bra.»

Dermed måtte landssvikdømte bli «jurister» og «historikere» — meget motvillige. De fant liten glede i å dra frem for all verden all den lovløshet, unnfalpenhet og løgnaktighet som Londonfolkene benyttet seg av under og etter krigen for å ramme dem de så som fiender og for å skjule sine egne misgjerninger. Vi så ingen gevinst i at den godvilje vårt folk måtte ha oppnådd gjennom Roosevelt: «Look to Norway», skulle forskusles.

Men NS-folk fikk intet valg. Skulle vi overleve som nordmenn, og med selvrespekten i behold, var veien klar. Møysommelig ble pilarene til landssvikoppjøret blottlagt og underminert. Like møysommelig ble Nygaardsvoldregjeringens bidrag til den tyske okkupasjon klarlagt, og like møysommelig ble en rekke av våre fremste politikere og embedsmenns suspekterte vandring ut og inn av kullissene under krigen våren og sommeren 1940 kartlagt og gjort kjent.

All denne gravingen i forhold som ikke kan gjøres om av noen, selv med sine referanser til norsk og internasjonal rett, har vært en stor belastning for NS-folk. Hvorfor da dette?

Folk som f.eks. nevnte Erik Wollbæk fant det uverdige ikke å bli trodd. Fant det urimelig å måtte forsvare seg mot beskyldninger som lå hinsides hans idéverden. Og han fant det absurd at han burde ha visst det høyesterettsjustitiarius Pål Berg ikke visste, biskop Eivind Berggrav ikke visste, hva heller ikke presidentskapet visste. Fratatt troverdigheten ble den smertelige veien jussens vei. Selv om den selvfølgelig er på vår side — fru Justitia skal ikke ramme blindt — har det liten betydning for

Et viktig og korrigerende supplement

Av Aage-H. Berg

Kjell Fjørtoft:
ULVETIDEN
(Krig og samarbeid)
Gyldendal Norsk Forlag
1990

Det er ikke mange utenfor Nasjonal Samling's rekker som har våget å røre ved og gå imot den offisielle historiefremstilling av de sivile og militære forhold i tiden mellom 9. april og 10. juni 1940, men forfatteren er en av dem, og kanskje den viktigste.

I sin bok lar han oss få kjennskap til en rekke politiske og militære drøftelser og avgjørelser som for det norske folk har vært holdt tilbake og derfor er lite kjent, eller helt ukjent.

Etterkrigsgenerasjonen er gjennom populær-historiske publikasjoner, aviser, radio og TV blitt innpodet at de norske, lovlige myndigheter (regjering og storting) med diverse rådgivere, som f.eks. H.rettssjustitiarius Berg og biskop Berggrav, at disse personer ved sin «faste» holdning gjorde en heltemodig innsats i sin motstand overfor den tyske okkupasjonsmakt.

I boken får vi vite at så ikke var tilfelle. Til tider var det en ynkelig holdning og opptreden hos disse av folket valgte representanter.

Et ikke minst interessant avsnitt i boken er omtalen av de allierte, militære styrker, som delvis var mer til ugagn enn

hjelp under felttoget. Spesielt fremmedlegionærenes brutale adferd i Narvik-området, som oberst A. D. Dahl til en legionær omtalte med følgende ord (cit): «vi har ikke bedt om å få røvere og banditter til Norge, men soldater fra en vennligsinnert nasjon. Det som skjer her er forferdelig. Hils din sjef (Verne-rey) fra meg at han sender pakket hjem, for dette varsler ikke godt for det videre samarbeide».

Boken gir videre en levende og avslørende skildring av regjeringens ubesluttsomhet og vaklende holdning i avgjørelser overfor tyskerne. Ofte var den mer opptatt av egen sikkerhet og Norges Bank's gullbeholdning, til bruk for sin egen eksistens, der den måtte havne etter sin flukt gjennom landet.

Derimot står det betydelig mer respekt av kongen og kronprinsen, som under press fra politisk og militært hold viste en stor grad av civil-courage.

Man får også i høy grad et innblikk av pokerspillet i de forhandlinger som fant sted mellom okkupasjonsmakten (Reichkomm.) på den ene siden og de forskjellige, politiske fraksjoner (Admråd, Quisling, Høyesterett, regjering og storting) på den andre siden. Et spill som ikke tjener partene til nevneverdig ære.

Beretningen om den fra England beordrede tvangsoverføring av kongen og kronprinsen

til de britiske øyer er heller ikke særlig oppløftende lesning. Som haleslep fulgte tafatte og skrekkslagne regjeringsmedlemmer m.fl. etter i samme slengen.

Det vidner ikke om mot og statsmannstanker når den daværende utenriksminister (Koht), i den for folk og land så kritiske situasjon med tanke på den forestående kapitulasjon i Syd-Norge, ikke gjør seg viktigere refleksjoner enn følgende citat fra hans bok: «Vi hadde jamvel teki til å tala om koss vi kvar for seg skulle livberge oss om vi alle vart nøydd til å freiste livet utanfor landet. Dei yngre i regjeringa kunne vel alltid finne noko arbeid, og eg som var den eldste, rekna med at kanskje eg kunde koma i universitetstene i Amerika. Vondast ville det bli for den nest-eldste, Nygaardsvold, som no var over 60 år, «... eg er for gamal til å gå på brygga no», sa han.

Boken er lettlest og spennende, og kan anbefales på det beste som et særdeles viktig og korrigerende supplement til tidligere, delvis mangelfulle og uvederheftige utgivelser av historiske hendinger i de tragiske krigsmånede: april—juni 1940.

Anmeldere: retter en uforbeholden takk til både forfatter og forlag for det ihuga arbeid som ligger bak utgivelsen av disse historiske åpenbaringer.

Fint at NS var imot fri abort

Av Marie Johansen

I en artikkel i Folk og Land nr. 4/91 skriver Hans Olavsens at NS antagelig ville ha forbudt propaganda for fri abort. Det gledet meg meget å lese det.

Mine foreldre er begge NS, min far helt fra treveårene, og vi har snakket mye om deres standpunkter dengang, men dette har jeg aldri hørt om før. Det faller helt i tråd med mitt syn. Jeg er mor til tre barn fra tolv til nitten år, og det er en forferdelig tanke at de skulle kunne ha blitt tatt livet av i mors liv. Jeg skjønner ikke hvordan noen kvinne kan holde ut å tenke på at et foster er blitt fjernet fra henne. Hun kan da aldri la være å tenke på hvordan det ville ha

vært, dette barnet, om det hadde fått vokse opp.

Dette at NS kjempet mot fri abort, har gjort min sympati for mine foreldres meninger enda større.

Hans Olavsens svarer:

Som nasjonalt parti kunne NS selvfølgelig ikke godta at deler av folkets fremtid ble tatt livet av. Abort på medisinske indikasjon godtok man, men ikke at et foster kunne drepes av bekvemmelighetshensyn. Og tro ikke at det var mennene i NS som satte seg hardest imot dette. For NS-kvinnene var kampen mot fri abort en helt sentral hertesak.

NS-medlemmer. Det er alikevel vårt håp at det vil ha betydning i fremtiden. At kommende generasjoner som ikke kan vurdere oss etter personlig bekjentskap, kan vurdere våre handlinger i lyset av norsk og internasjonal lov og rett.

Vellykket årsmøte

INOs årsmøte 20. april gikk fint inn i rekken av gode og aktive møter med stor deltagelse fra hele landet. Det ble et verdig og overbevisende prov på at ennå er det vilje og evne til å arbeide for det som opptar oss så sterkt: samle kunnskaper og spre opplysning om det som førte frem til - og det som skjedde under og etter den tyske okkupasjonen.

Det fremgikk av årsmeldingen at styret har arbeidet effektivt med disse oppgavene så langt krefter og penger har rukket, og at det har fulgt opp de saker som var i fokus under forrige årsmøte. Valget viste da også at styret hadde full oppslutning.

Økonomien er i stor grad avhengig av medlemmenes bidrag gjennom kontingent og vennegaver, og gjennom salget av

(Forts. side 6)

TYSKERUNGENE, STATEN OG SAMFUNNET

Med andre ord så finnes det ingen vettuge blandt krigsbarnmødrene. I så fall er det merkelig at tyske soldater ville være sammen med sånne, ja sogar gifte seg med dem.

Dette med åndssvakhet spines det videre på, og den 10/8-45 uttaler direktør Ødegård ved Gaustad asyl bl.a. «Det vil blant krigsbarna finnes 50—60% åndssvake om mora er åndssvak. Er også faren åndssvak vil risikoen øke til omlag 85—90%». Direktøren mener at mange av de tyske soldatene var mindre begavet som var sammen med slike jenter. Så kommer det som er mest uhyrlig i hele rapporten. Sitat: «Antar man rent skjønnsmessig at halvparten av de pikene det gjelder er arvemessig mindreverdige, skulle man måtte regne med at omlag 2500 av de 9000 krigsbarna har arvet sjelelige defekter, særlig åndssvakhet, som selv ikke den omhyggeligste oppdragelse eller beste miljø vil kunne rette på i særlig grad. Dertil kommer ca. 2000 barn som er normalt begavet, men har åndssvak mor og altså er bærer av det defekte anlegg, slik at de kan bringe det videre til sitt eget avkom». Her blir tredje generasjon fiffig koblet inn. Også de ufødte barn får altså her en uvennlig klaps på baken, tyve år før sin fødsel. Du verden! Etter ekspertenes uttalelser flyr altså halvparten av krigsbarna rundt og er mere eller mindre gale! Mens så og si alle mødrene er mindre begavet og åndssvake.

Myndigheter, spesialister og isfronten ga oss ikke store mulighetene til å vokse opp på skikkelig vis. De som gjorde dette mot oss i oppveksten er i dag enten døde eller eldre mennesker. Mon tro om de som fremdeles lever er stolte av sine aksjoner og uttalelser fra den gang, eller om de har fått bedre vett med årene.

I steden for å arbeide for å sikre krigsbarns fremtid, lot utvalget seg påvirke av «eksper-

ter» og isfronten. Utvalget ble i hovedsak opptatt av psykiske undersøkelser, åndssvakhet, femtekolonister, deportering fra Norge og intelligensmålinger. Dette er en innstilling som til det absurde og uten belegg slår fast at krigsbarna og deres mødre var mindrevverdige mennesker som var til stor fare for vårt land.

Ikke på en plass i innstillingen er det nevnt at det faktisk var kjærlighet som oppsto mellom to mennesker. Det faktum at jentene forelsket seg i en av fiendens soldater viser bare at kjærlighet ikke har noen grenser. Det er ingen lov som forbyr dette. Altså gjorde jentene ikke noe ulovlig, men straffet ble de. Utvalget slår fast at det vil bli på meget store vansker å oppspore fedrene i Tyskland. Dette ble brukt for å forhindre kontakt mellom fedre og barn. Jeg vet flere fedre som har søkt etter sitt barn i Norge i årene etter krigen, uten å lykkes. Fedrene kan, og kunne oppspores. Bare de siste fem årene har vårt forbund funnet ca. 150 stykker. I tillegg har andre organisasjoner i årenes løp også funnet frem til mange fedre.

Lebensbornarkivet etter tyskerne har hjulpet oss mye. Dette arkivet ble foreslått ødelagt etter krigen for å forhindre opplysninger om barnas herkomst.

På side 65 slår utvalget fast at det er en kjensgjerning at barn født utenfor ekteskap i mange tilfeller har et sterkt ønske om å få vite hvem faren er når de vokser til. Når myndighetene var klar over dette, burde de ha lagt alt til rette for den fremtidige letingen etter fedre. En burde sikret seg alle fødselsopplysninger og hjemsted for alle de omlag 400.000 tyskere som ble sendt ut av landet. En skulle så opprettet et kontor som var fremtidsrettet på dette ene, å hjelpe krigsbarn i deres søken etter faren. På slutten av femtitallet skulle så myndighetene ha rykket inn store annonser i alle

Av Per A. Löhr-Meek

ARTIKKEL II

aviser, ukeblader og i radio, opplysninger om hva krigsbarn skulle gjøre for å forsøke å finne sine slektninger i Tyskland. Dette er jo en ønskedrøm og det motsatte skjedde.

På side 83 leser vi: «Det vil ikke by på uoverkommelige vansker å hindre at den tyske far kommer i nærmere kontakt med barnet og moren i Norge enn ønskelig er.»

Side 86: «Utvalget kan ikke uten videre være enige i at barna vil bli sjikanert av sine jevnaldrige og komme til å mangle omgang i oppveksten.»

Side 93: «Utvalget vil rå til at det fra norsk side blir tatt de nødvendige skritt til en internasjonal avtale for å få de barna det gjelder overført til andre land. Videre bør det etter utvalgets oppfatning sørges for at barnefarens navn og nasjonalitet i størst mulig utstrekning blir skjult.»

Side 97: «Som før nevnt har norske barn med tyske fedre trolig rett til å ta farens slektsnavn, når farskapen er fastslått. Men det er innlysende at en ikke kan la barna bære tyske slektsnavn dersom de blir værende i Norge. Utvalget vil derfor rå til at det blir fastslått i loven om krigsbarn at disse barna ikke har rett til å bære farens navn.»

Etterhvert behandler utvalget hva som må gjøres om barnet blir plaget på hjemstedet. Flytting av mor og barn blir foreslått. Også flytting av bare barnet. Opplysningsarbeid blant lærere for at disse skal kunne takle problemet når det kommer. Mye ser bra ut på papiert, men hvor var myndighetene og lærerne da plagingen begynte etterhvert som barna kom i skolepliktig alder?

Side 130: «Det vil uten tvil i de aller fleste tilfeller være heldigst for barnet sjøl at det ikke får vite om sin avstamning, eller at de i alle fall ikke får greie på hvem faren er. En peker bare på at det kan vise seg at faren er henrettet som krigsforbryter, sadist, angiver e.l.» Dette var en særdeles skrullede uttalelse da de fleste fedre er vanlige soldater som var utkommandert til krigen og ønsket den var over. Men uttalelsen er uten tvil med på å sverte og forverre barnas muligheter.

Side 133 slår fast at det etter utvalgets oppfatning vil være påkrevet å ha full oversikt over krigsbarna i Norge i en årrekke fremover.

Dette kan bare forstås dit hen at samfunnet ikke vil stole på oss som ungdommer og voksne

og av den grunn vil ha oss overvåket.

LOV OM KRIGSBARN

(Utdrag)

§ 3 slår fast at krigsbarn ikke har rett til farens slektsnavn.

§ 7 sier at krigsbarn skal overføres til annet land selv om mora eller verge ikke samtykker i dette.

§ 8 Far til krigsbarn har ikke arverett til barnet.

Beretning fra «Semaines internationales d'etudes pour 1, enfance victime de la guerre» (s.E.P.E.G.) 10—29 sept. i Zürich.

Skrevet av Else Thingstad

(Utdrag)

«Det kom fram rystende bilder av den nød og terror som hersket i de okkuperte land under krigen, og det ble etterhvert tydeligere og tydeligere at i forhold til mange andre land har Norge sluppet relativt billig.

Andre okkuperte land har også krigsbarn, men tilsvarende problem som i Norge ang. hva en skal gjøre med barna, har de andre land ikke. At det var en så hatefull opinion, at en måtte regne med at barna kunne lide overlast p.g.a. sin avstamning, lot til å være et spesielt fenomen for Norge.»

SLUTNING:

Både barn og mødre ble skammelig behandlet etter krigen. Denne behandlingen har ført til ødeleggelse og vært skjebnesvanger for mange av krigsbarna. Nå forlanger iallfall barna oppreisning for tort og sveie. Myndighetenes mangel på vilje til å se klart, samt deres iver for å straffe for en hver pris, har forverret barnas livssituasjon. Jeg kan så godt forstå at enkelte så rødt når norske jenter fikk tysk soldat som kjæreste, men det var ingen skrevet lov mot dette. Uthengt og fornedret som disse jentene ble, smittet straffen

også over på barna.

Vi vil ha oppreisning og kommer til å forlange økonomisk erstatning for de tap mange av oss har lidt opp gjennom årene. Vi krever også at myndighetene fjerner dette åndssvakestemplet som mødre og barn ble belastet med etter krigen. Hvis ikke forlanger vi at myndighetene legger klare bevis på bordet på at nesten halvparten av krigsbarna er mere eller mindre åndssvake. Likeså når det gjelder våre mødre.

Også NS-barn er nevnt i denne innstillingen.

Når det gjelder «rettsoppgjøret» etter krigen, synes jeg at det hele var en salig blanding av hevn, hat, uvitenhet og blindhet. Man rasket sammen samtlige NS medlemmer, «tyskertøser» og frontkjempere og ropte hevn, hevn.

De som tjente seg rike på krigen ble aldri straffet. Muligens fordi det var for mange «svin på skogen» hos noen og hver. Men dette er et problem som jeg tror historieskriverne i årene som kommer vil ta seg av på en bra måte.

Tyskerbarna, som var fra 0—4 år i 1945, samt NS-barna, har i sannhet fått et tungt kors å bære på.

Jeg skylder å gjøre oppmerksom på at jeg ikke taler på vegne av alle krigsbarn. Endel har ikke vært utsatt for de påkjenningene som jeg her har fortalt om. Disse barna har klart seg meget bra og er vellykkede mennesker. Noen av dem har sagt til meg at de misliker at jeg forteller at krigsbarn er blitt plaget og at mange av oss har tatt skade av det og har uføretrygd.

«Gode nordmenn» var ikke gode mot oss.

**KONTORET HAR
FERIELUKKING
FRA 20/6-12/8.**

Det originale hjørnet

– Skygger over Gulfen

Fred er kanskje ei det beste,

men er håpet for de fleste.

Ufred ingen vinner skaper –

Seirens pris er de som taper.

Hevnens mørke engel danser

mens det bygges nye skanser.

– Dansende mens viltre vinder
fjerner krigens dystre minner.

HaWa

Biskop Lønning:

Quisling burde ikke vært henrettet

I et intervju med avisen Vårt Land 25. april sier biskop Per Lønning:

«Jeg har ikke klart å bli enig med meg selv i denne saken (Om avskaffelse av dødsstraff i krigstid. Red.s. anm.), noe som er litt flaut å innrømme. I mange år har jeg vært en prinsipiell motstander av dødsstraff i fredstid. Etter krigsavslutningen fikk vi i årene 1945 og 1946 flere

dødsdommer over landssvikere, og mye av det skulle ikke ha vært gjort.

— Var det galt å henrette Vidkun Quisling?

— Ja, det mener jeg.

— Mente du det da?

— Nei, men jeg var 17 år gammel, og hadde ikke hatt anledning til å reflektere nok over dette.»

Kommentarer til General Ruges bok «Felttoget»

General Ruges bok «Felttoget» er den beste dokumentasjon jeg hittil har lest om hvordan Norge ble innviklet i og førte krigen i 1940. Willy Bjørneby antyder i F.&L. nr. 10/89 at den er «redigert». Det ser slik ut, særlig når det gjelder dens siste kapitler, men noe av denne redigering kan være gjort av Ruge selv. Generalen skriver at manuskriptet er ufullstendig (og til og med kan være positivt galt, s. 210) og ikke beregnet på offentliggjørelse. Selv med disse begrensninger er det imidlertid så meget igjen at man får god oversikt over hva som virkelig hendte. Det er det som ikke er skrevet, men som man kan slutte seg til, som er interessant for en sannhetssøker.

Spesielt slo det meg at Ruges karakteristikk av sine offiserer stemte så godt overens med dem jeg har hørt fra min far. Bare for en enkelts vedkommende har de sett helt forskjellig, nemlig på oberst Sundlo, men her spilte naturligvis den politiske holdning inn. Om Ruge selv sa min far allerede i 1937 at han var en av de aller dyktigste høyere offiserer vi hadde.

Det politiske forspill

Venstre (Mowinkel)- og spesielt arbeiderpartiregjeringen (Nygaardsvold) hadde satt seg som mål å redusere Norges forsvar til et minimum. Som forsvarsminister helt frem til desember 1939 satt Fr. Monsen, mannen som hadde forfattet det beryktede skrift «Fram for avvæbning». Som K. G. (kommanderende general) plasserte de oberst Laake, regjeringens «militære assistent» som på de-

res ordre satte opp utkastet som førte til den ubrukelige hærordning av 1933 med en budsjett-ramme på 30 mill. kr. som mål (s. 213) og med bl.a. 48 dagers rekruttskole som resultat. K. A. (Diesen), hvis utnevnelse det også stod strid om, var likeledes en av regjeringens snille gutter. Da krigen ute i Europa ikke lenger gjorde det mulig å fortsette med en mann som Monsen som forsvarsminister, drog de frem den intetsigende oberst Ljungberg som efterfølger. Ruge, som også var på tale (bokens s. 7) ble vraket fordi Ljungberg var mere «medgjørlig». (En nevø av statsråd Ljungberg falt i Den norske Legion foran Leningrad 16.4. 1942.)

Arbeiderpartiregjeringen hadde dermed fått det som den ville. I disse 3 avgjort viktigste nøkkelstillinger for landets forsvar satt det 3 snille tufser som viste seg å være ute av stand til å handle da det ble alvor.

Det militære forspill

Den 2. verdenskrig brøt ut 1. sept. 1939. Tyskland var mest interessert i at Norge holdt seg nøytralt og verget sin nøytralitet, mens England og Frankrike ville utvide krigen, først og fremst til Skandinavia. Det var Churchill som var ideens far. Disse kjensgjerninger har nordmenn lenge hatt vanskelig for å forstå, men idag vil vel ingen benekte det. Da vinterkrigen Russland—Finland var brutt ut 30.11.1939, krevet England og Frankrike litt senere gjennommarsj over Narvik under påskudd av å hjelpe Finland. Et dårlig kamouflert forsøk på å sette seg i besiddelse av malm-

Av Sverre Kjelstrup

ARTIKKEL II

feltene i Kiruna. Da Sverige og Norge nektet dette og Finland kapitulerte 13. mars 1940, falt denne plan i fisk.

Churchills neste plan var da å legge ut miner i norsk territorial farvann og besette visse punkter på norskekysten for å stanse den tyske malmtransport over Narvik, eventuelt tvinge den ut i åpen sjø. Hvilke punkter de hadde planer om å besette får vi først vite når de britisk krigsar-kiver blir tilgjengelige for offentligheten.

Da Hitler, spesielt etter Altmarkaffæren i februar 1940 ble klar over at Norge ikke ville forsvare sin nøytralitet overfor England, gav han general v. Falckenhorst i oppdrag å utarbeide en plan for å besette Norge.

Dermed ble det et kappløp om å komme først. De engelske trosskipskommandoer stod ut fra Scapa Flow og Rosyth den 7. april, men gjorde vendereis da det ble meldt at tyske krigsskip var gått til havs. Minene ble derimot lagt ut i norsk farvann 8. april (kart i gen. Ruges bok side 15). At engelskmennene har hatt sine støttespillere på høyt plan i Norge er vel meget sannsynlig, man kan bare gjette seg til hvem. Noen annen grunn kan jeg ikke finne til at det ikke var mobilisert den 9. april 1940. Regjeringen hadde fått mange advarsler om hva som var i gjære. Mens general Fleischer allerede 8. april gav oberst Sundlo ordre om å skyte på tyskerne, men ikke på engelskmennene, visste ikke oberst Eriksen på Oscarsborg hvem

han skjøt på i grålysningen den 9. april. Han handlet etter en gammel instruks fra nøytralitetsvakten under 1. verdenskrig. Noen forsering av Oslofjorden og landsetting av tropper der var åpenbart ikke med i den engelske plan. *Fra Vestlandet og nordover lyste fyrene, i Oslofjorden var de slukket.*

General Ruge skriver i bokens forord at det er viktige opplysninger «som på det nåværende tidspunkt ikke bør komme til offentlig kunnskap.» Før sin død i 1961 uttalte han offentlig at han satt inne med opplysninger som det var best at han tok med seg i graven. Det kan vel hende at det dreier seg om fakta som det av hensyn til visse personer og deres eftermæle (og for visse historieskriver!) vil være pinlig om de ble offentliggjort.

Vi får bare håpe at dette i sannhetens navn engang virkelig blir kjent, selv om vi som husker begivenhetene under den 2. verdenskrig da vil være borte.

Krigen i Syd-Norge

En som åpenbart ikke var med på komplottet i 1940 var generalstabssjefen. Mens den passive general Laake ikke foretok seg noen ting, gjorde den energiske oberst Hatledal flere forsøk på å få iverksatt mobilisering, første gang 5. april. Hvis denne henstilling var blitt fulgt, ville vi stått mobilisert den 8. april og hatt en ganske annen utgangsposisjon da tyskerne kom. Styrkeforholdet ville vært ca. 10:1 i norsk favør, det ville nok blitt store ødeleggelser og ha flytt adskillig blod, men det tyske angrep ville blitt avvist.

General Ruge er av denne, utvilsomt riktige oppfatning (side 204), min far mente det samme, og etter 3 1/2 års krigserfaring er jeg også kommet til dette resultat. Ruge gir oberst Hatledal en fin attest som generalstabssjef under felttoget inntil han p.g.a. overanstrengelse og sykdom måtte avløses.

Når tyskerne våget å satse så dristig på å besette Norge, var det etter all sannsynlighet at de gjennom sin spionasje visste at den norske regjering p.g.a. de britiske planer ikke ville mobilisere. Utenriksminister Koht uttalte bl.a. i Stortinget at vi ikke måtte stille oss slik at vi «ble blandet inn i krigen på feil side».

Den engelske krigføring i Norge får man best innblikk i ved å lese telegrammene til og fra den britiske overkommando i London. Ruge hadde basert hele sin taktikk på snarlig alliert hjelp, men det går som en rød tråd gjennom hele telegramvekselen at han bare blir oppholdt med talemåter og smiger («hans heltemodige tropper» osv.), noen reell hjelp av betydning fikk han ihvertfall ikke i Syd-Norge.

Å sende ut et ekspedisjonskorps krever ukers, for ikke å si måneders forberedelse. Da de første britiske soldater kunne landsettes i Åndalsnes og Namsos fra 16. april og utover, var dette sannsynligvis styrker som iflg. de Churchillske planer skulle vært benyttet som besetelsestropper. Brigaden Morgan som ble satt inn ved Tretten i Gudbrandsdalen bestod av milittssoldater, den hadde ikke tren (!), og rømte i panikk oppover dalen etter det første tyske angrep (s. 90).

(Forts. side 6)

MÅNEDENS PERNILLE:

En syttenårig jente, en tenårings- ing idag, har vanskeligheter med sine foreldre, ja, de er ikke til å holde ut. Hva gjør hun så? Tar hun et endelig oppgjør med dem? Truer hun med å flytte hjemmefra? Overveier hun å rømme fra det hele?

Nei, som bekjent ber hun sin venn å løse problemet for henne ved å ta foreldrene av dage.

Hvordan reagerer så han, også en tenåring. Sier han: «Du må da være helt fra vetet. Tenk å komme på en slik syk ide. Du må da forstå at jeg ikke vil gjøre det. Vil du at jeg skal gjøre meg til morder for din skyld?» Eller tilføyer han at hvis hun ikke bringer avisen på den tid av døgnet. Avisen er kanskje hennes eneste daglige oppmuntring,

for enslige mennesker kan den ofte være det.

Hva gjør så denne tenårings-ingen? Forklarer han årsaken, hva den nå kan ha vært, men tilføyer at han allikevel syntes at han måtte bringe henne avisen på dagen? Eller ber han henne ryke og reise langt inn i gran-skauen, og smeller døren igjen bak seg? Nei, han tar livet av henne.»

«Er det overdosene av krim fra diverse TV-kanaler og fra utallige videokassetter,» sa jeg, «dette at drap og vold på et vis har blitt en dagligdags, jeg hadde nesten sagt forståelig foreteelse. Man er vitne til så mange drap at det resulterer i smitteeffekt. Klokkeren 18 blir noen tatt av dage på kanal A,

klokkeren 20 på kanal B, klokkeren 22 på C, og enda er det flere muligheter ut over natten. Og er det ikke flere muligheter i fjernsynet, er det bare å finne frem videokassetten. Og hvor mange fester, der stemningen står høyt i taket, ender ikke med drap.»

«Jo,» sa Gullet, «TV og video vold er sikkert inne i bildet, men her bringer jeg Velferdsstaten inn i samtalen, dette politiske Sesam-Sesam, som er blitt trukket ned over hodene på oss. Hva er det som teller? Etik, moral, hvor har det blitt av disse begrepene? Er det ikke først og fremst pengene som teller, ens egen velferd og intet annet. Ens neste kan det være det samme med.

Vi klammer oss til Tipping, Lotto og Måltips i håp om å

komme i klasse med de kondisjonerte og vellykkete i «Se og Hør» og «Nå». Det er ikke for ingenting at førstnevnte organ har et opplag på nærmere firehundre tusen. Etik har blitt å besidde, å eie og å ha.

Det politiske bedrag Velferdsstaten har gjort oss ufølsomme, gjort oss til rendyrkede egoister, for inntil nå representerer den ikke annet enn velstand for de utvalgte. Her ligger efter min mening hunden begravet.»

«Du burde bli folketaler, ikke statsviter,» sa jeg til henne.

«Jeg tror ikke jeg ville komme langt med å forfekte slike meninger fra en talerstol,» svarte hun.

Pernille

Kommentarer til . . .*(Forts. fra s. 5)*

Brigaden Smyth som ble satt inn ved Kvam bestod av bedre soldater. Iflg. opplysninger fra den engelske general Paget (s. 100) hadde den hatt tren, men det var blitt senket under overfarten. (Hvis dette er riktig må det i tilfelle ha vært en alvorlig militær blunder. Det hører med til elementær taktikk at kampstyrker ikke må sendes «artikkelvis» på en kjøll. Med den symbolske hjelp som general Ruge fikk i Syd-Norge var imidlertid de viktigste britiske mål oppnådd: 1) Norge var kommet med i krigen på alliert side, og 2) England hadde fått til disposisjon den store norske handelsflåte som var av enorm betydning for dem.

Slik sett var de noen mestere i diplomati i motsetning til de klossete tyskerne som f.eks. allerede 10. april krevet at Kongen skulle anerkjenne Quisling som statsminister. De kan ikke ha hatt mye psykologisk sans.

General Ruge har i sin bok gikk utførlig rede for Kongens

bevegelser under felttoget bortsett fra hans avstikker over grensen til Sverige sammen med statsminister Nygaardsvold den 11. april. Hva de to hadde tenkt å gjøre der kan man bare gjetse seg til. Siden de så snart kom tilbake igjen kan det kanskje forklares med det kjølige forhold som oppstod mellom kong Haakon og kong Gustav den 5. Det er beskrevet i Ralph Hewins bok «Prophet without Honour».

Krigen i Nord-Norge

Her var den britisk-fransk-polske bistand mere effektiv, men det som først og fremst gav resultater var general Fleischers faste ledelse. At han var en dyktig offiser er hevet over tvil, men at han også var kantet, egenrådig og svært rask til å trekke slutninger ser også ut til å ha vært typiske egenskaper. Allerede 10. april lot han kringkaste en melding om at oberst Sundlo p.g.a. overgivelsen av Narvik var landsforræder (Sundlo ble på dette punkt under den senere rettsak mot ham blankt frifunnet), og Fleischers telegramveksel med oberst Getz i 5. divisjon tjener ham heller ikke til megen

ære (ikke omtalt i Ruges bok). At han iallfall periodevis har vært i psykisk ubalanse vitner hans senere selvmord om.

Bortsett fra et uhell med en bataljon av I.R.12 som var gått i bivuakk uten å sette ut tilstrekkelig sikring, noe Fleischer neppe kan lastes for, viste han seg som en god taktiker. Det var bare så synd at ikke de allierte kunne yte Ruge og ham den lille støtte de trengte (1 uke hadde vært nok) til å trenge general Dietls styrker over til Sverige. Det ville vært en betydelig begivenhet for norsk krigføring. Men det viser også hvor meget de allierte tenkte på seg selv og hvor lite på oss.

Kapitulasjonen

Av hensyn til det som hendte senere i krigen burde denne vært mere utførlig behandlet. Det som står er imidlertid klart nok, selv om Ruge synes å gjøre seg skyldig i endel misforståelser. Han skriver selv at han ikke er noen statsrettslærd (s. 182), men han overveier frem og tilbake hvem som etter innstilling av fiendtlighetene bør følge med Konge og regjering til England, og hvem ikke. Avgjørelsen synes her å ha skiftet flere ganger. At den tafatte regjeringen vinglet, var ikke mere enn man måtte vente.

Da det til slutt med Kongen i statsråd i Tromsø 7. juni 1940 ble besluttet at divisjonssjef Fleischers skulle følge med regjeringen til England, mens forsvarssjef Ruge ble igjen med fullmakt fra konge og regjering for å kapitulere overfor tyskerne, skulle det være bevis nok på at det dreiet seg om en total, og ikke en lokal kapitulasjon som enkelte historieskribere (prof. Skodvin) påstår.

Hvis det bare var 6. divisjon som skulle kapitulere, noe de øvrige divisjoner allerede hadde gjort, skulle vel 6. divisjons sjef bli igjen og ordnet med det, noe annet ville vært en grov desavouering av general Fleischers. Dersom regjeringen var besluttet på å fortsette krigen fra britisk territorium med Norge som krigførende stat, skulle de ha tatt forsvarssjefen med seg og ikke latt ham gå i krigsfangenskap.

Forholdet belyses ytterligere ved at general Ruge ble bedt om å sende 2 forhandlere, hvorav en lokal for 6. divisjon til general Dietl for å ordne med kapitulasjonen i Narvik-området. Denne kapitulasjons-avtale ble fra norsk side underskrevet av oberstløytnant Wrede Holm på Bjørnefjell 10. juni kl. 10.00. Hovedforhandleren, oberstløytnant i Ruges generalstab Roscher Nielsen ble sendt til Trondheim, der kapitulasjonsdokumentene ble underskrevet av Roscher Nielsen og generaloberst v. Falkenhorsts stabssjef, oberst Buschenhagen den 10. juni kl. 17.00. Altså 7 timer se-

ner (tidspunktene er ikke nevnt i Ruges bok).

Hvis det bare var 6. divisjon som skulle kapitulere var jo kapitulasjonen i Trondheim aldeles unødvendig. *Den mest alvorlige mangel ved general Ruges bok er at tekstene til de to kapitulasjonsavtaler ikke er tatt med.* Han må jo ha kjent til dem. Og hvorfor er de utelatt?

*(Forts neste nr.)***Vellykket årsmøte . . .***(Forts. fra s. 3)*

Folk og Land. Det var gledelig å se at det fortsatt går bra.

Årsmøtet ble avviklet på rekordtid, og det ble anledning til å ta opp saker utenom dagsorden etterpå. Mange hadde innlegg og samtalene fortsatte ved den selskapelige sammenkomsten utover kvelden.

Sammenlign oss ikke . . .*(Forts. fra s. 1)*

greid å skaffe meg to stillinger, og begge disse hos arbeidsgivere som fant belastningen ved å ta en som meg i sin tjeneste mindre enn fordelene ved dyktig arbeidskraft til luselønn. At den siste etter hvert fattet et slags vennskap for meg, begynte å betale meg anstendig og til slutt hjalp meg til å komme i gang for meg selv, er en annen sak.

Den vesentlige forskjellen på oss og Arne Treholt er likevel at det vi ble dømt — for gjorde vi fordi vi mente det var riktig, mens det han ble dømt for gjorde han for penger. Så tross snart et halvt århundre med hets, trakasering og fornedrelser, fru Knudsen, har vi fremdeles så mye stolthet igjen at vi ikke uten protester, finner oss i å bli sammenliknet med Arne Treholt.

Red.s anm.:

Grethe Knudsens påstand om at NS-folk bare sonet en tredel av dommen, er feil. I 1948 ble det bestemt at halvdel av dommen skulle sones mot vanlig to tredjedel.

Arne Stornes død . . .*(Forts. fra s. 1)*

skikket til de mange gjøremål han hadde, og de krevende stillinger han bekledde. Vi nevner i fleng: Redaktør i «Nordtrønderen og Namdalen», konsulent i konservesindustrien, lektor, formann i Nordland Bondeparti, varamann til Stortinget, gårdbruker og nydyrkingsmann. Hele tiden har hans samfunnsengasjement ført ham til ledende verv i humane og politiske organisasjoner. Mange er det derfor som har nydt godt av hans arbeidskraft og rettskaffenhet.

Også vi som har vår spesielle tilknytning til «vår nære historie», har hatt glede av hans mangfold. På samme måte som professor Johan Scharffenberg hadde vilje og evne til å skille sak og følelse, kunne Stornes med skarp logikk, men også med sans for rettferdighet, vurdere det hav av dokumenter som etter hvert er blitt tilgjengelig om Norges nyere historie. Uredd har Stornes gått utenom allfarvei og nådeløst satt sitt kritiske lys på den offisielle versjon av disse begivenhetene. En versjon som gjorde mange skyldfrie med stor skyld, men enda flere skyldige som liten skyld hadde.

For oss har hans tre bøker, Spor i vår nære historie, Sataniske glør og Skrift om vår nære hisatorie, selvsagt hatt stor betydning, både som kildemateriale og som oppmuntring. Hans artikler og innlegg i aviser over hele landet har også bidratt til å åpne manges øyne for det komplekse i okkupasjonen og historien omkring den.

INO og Folk og Land lar ærbødige og takknemlige tanker følge Arne Stornes på hans siste ferd mot ukjent mål. Hans virke og hans tanker blir igjen hos oss.

HaWa

Vi gjengir nedenfor hans siste brev til redaksjonen, april i år. Et eksempel på hans sans for det korrekte og redelige:

«Trygve Engen har i marsnummeret av Folk og Land skrive at Arne Stornes ikke var organisert NS-mann. Eg synes denne formuleringa var svært uheldig. Eg har aldeles ikkje hatt noe med NS å gjere verken før, under eller etter krigen. Mine bøker er ikkje meint å være noe forsvar for NS heller. Eg har som Skeie, Scharffenberg og andre berre vore oppteken av kva som er sant og rett.

Professor Grimnes skal ha sagt at eg har skrive «krast», men eg har ikkje noe behov for det, og trur egentlig ikkje at det er min stil. Men eg har skrive om krasse forhold, og da kan uttrykkene nødvendigvis bli sterke.

Arne Stornes»

«Don't worry, be . . .*(Forts. fra s. 1)*

Dette var altså 13 dager før den 8. april og 8 dager etter Englands beslutning om å minelegge, og om å underrette den norske regjering om sin hensikt. (Reynaud)

2) Med denne forhåndskunnskap om saken fikk Koht så den 5. april vestmaktens varselsnote. Denne note hemmeligholdt Koht for det norske Storting helt til mineleggingen var gjennomført. Fabelaktig godt gjort! Men 8. april «protesterte han for all verden». Koht fastslo faktum. Vestmaktene hadde

Busstur til Leningrad, Estland og Lettland

Redaksjonen er bedt om å gjøre oppmerksom på ovenstående arrangement. Denne oppfordring til gamle kamerater og nye interesserte imøtekommer vi gjerne.

Turen går fra Oslo 14/9 til Stockholm. Derfra ferje (Viking Line) til Åbo. Buss via Leningrad og Riga til Tallin. Så med ferje (MS Nord Estonia) til Stockholm med ankomst 22/9 om morgenen, hvoretter turen avsluttes den 8. dag med buss til Oslo.

Moderne buss, førsteklasses dobbeltlugarer og hotellunder-

bringelse. Lokale guider i Leningrad, Riga og Tallin. Historiske steder, sirkus, kunst og andre opplevelser.

Alle opplysninger ved henvendelse til Bjarne Foss Haneborg, tlf. (02) 64 08 03. Adr.: Skogvollvn. 8, 0580 Oslo. Turen vil koste mellom kr. 7.375,- og 7.875,- etter deltakerantallet. Depositum ved påmelding, kr. 1.000,-. Alle måltider og overnattinger inkludert.

PÅMELDING SENEST 7. JULI!

Bli med gamle og nye venner til kjente steder 50 år etter!

SAMLER - gamle lommeur

Også medaljer, NS-effekter og gamle sølvskjær kjøpes. Oppgjør via postgiro.

H. Oddlo Erichsen

8485 Dverberg
Telefon (088) 47 249

DER FREIWILLIGE

Kjøper hele årganger og løse nummer, samt Wilhelm Tiede's bok «Tra gödie um die Treue». Ring eller skriv til:

Fenrik Tommy Natedal
Gulsetkåsa 38
3700 Skien
Tlf. (03) 53 50 05

obs! PATRIOTER obs!

Få et GRATIS prøvenummer av månedsmagasinet **NORSK BLAD**, for demokratiforkjempere og motstandere av økt innvandring, tilsendt!

Ring: **06 - 97 16 43**Skriv: **NB, Boks 6, 2056 Algarheim.**

brutt folkeretten og krenket Norges nøytralitet og suverenitet. Vestmaktene førte krigen inn på norsk område! Dette fastslo Norges utenriksminister i Norges Storting den 8. april — uten at en eneste tysk overfalls-mann hadde innfunnet seg.

3) Den regjering som således visste at «vestmaktene fører krigen inn på norsk område», den protesterte, men våget ikke å ta opp en eneste mine. Men da tyskerne neste dag kom med sitt dessverre faktisk folkerettslige mottiltak, da våget den samme regjering uten å ha et mobilisert forsvar å be England om hjelp. Nøytralitetskrenkeren, folkerettsbryteren og inntrengeren fra 8. april ble den 9. april bedt om hjelp mot «det tyske overfall!» Tolv timer etter møtene i Militære Samfund og i Stortinget var alle politikere forduftet — under motto. «We trust in England».

Noen detaljer om dette finner vi i stortingsdokument nr. 5 (trykket 1945), et dokument med en merkelig innledning:

«Det meste av referatet ... er gått tapt ...

«uten varsel ... alt var brent «imidlertid har man funnet et hefte ...

«I dette referat mangler utenriksministerens redegjørelse ...

«Likeledes mangler et innlegg av forsvarsministeren og et lengre innlegg av J. L. Mowinkel.»

Etter denne merkelige redegjørelse for bortkomne arkivsaker, så får man bare studere restene:

Utenriksminister Koht:

«Det som har hendt idag morges (mineleggingen 8. april) er det alvorligaste av alt, for det er eit direkte tiltak mot Noreg ... Men eg bør vel til opplysning for utanriksnemnda lesa den noten som eg fekk fredag kveld (5. april) frå den britiske

og franske minister.» Ja, det var på tide! Den skulle selvsagt vært kunngjort 5. april — før mineleggingen! — Men så følger da noten, her i utdrag.

«De allierte føler at øyeblikket er inne til åpent å gjøre den norske regjering oppmerksom på visse vitale interesser og krav (mineleggingen) som de allierte akter å ivareta og gjennomføre med ethvert middel som de måtte finne nødvendig.»

Er det ikke som å høre Hitler? Og idag vet vi jo at denne «følelse i øyeblikket» var en planlagt provokasjon, planlagt helt fra 19.9.1939. Og likeledes at den norske regjering var informert om denne planen helt fra 6.1.1940.

De alliertes note presser så på:

«Enhver politisk avtale som Norge måtte inngå med Tyskland, vil av de allierte regjeringer bli betraktet som en uventlig handling ... som rettet mot de allierte.»

Koht videre:

«Kva eg svara på dette då eg fekk det munnleg (dvs. da noten samtidig ble levert skriftlig) vil eg ikkje taka opp tida med no for det har ingen ting å segja lenger i denne sammenhengen.» For andre enn Koht ville det være svært interessant og vite hva han svarte! For historikerne også.

Koht videre:

«Eg hadde ikkje høve til å leggja fram noten eller nemna noko av dette for regjeringa ... Eg får vedgå at eg trudde ikkje det var naudsynt å gjæra straks då (5. april), og eg hadde avtale med stortingspresidenten (Hambro) for å dryfte det svar som vi skulle gje på den britiske og franske noten.» (Altså etter mineutleggingen).

Koht ga altså vestmaktene god tid for å gjennomføre «de vitale interesser og krav som de måtte finne nødvendig». Men

selv hadde han ikke tid og anledning, og trodde ikke det var nødvendig å underrette sin regjering, sitt Storting eller sitt norske folk. — Skal vi virkelig tro dette. Koht hadde jo både tid og anledning.

Koht refererer så vestmaktens note fra «idag» den 8. april: «De allierte har derfor allerede (5.4.) gitt den norske regjering varsel om at de forbeholder seg retten til å ta slike skritt som de måtte finne nødvendig ...»

Man kan nesten ikke fatte at en norsk utenriksminister våget å underslå disse opplysninger inntil begivenhetene tvang ham til «å vedgå det».

Noten fortsetter:

«Den britiske og franske regjering gir herved varsel om at følgende områder av norsk territorialfarvann er blitt farlig for skipsfarten på grunn av miner. Skip som går inn i disse farvann, vil gjøre det på egen risiko!»

Koht slutter av:

«Så står det dessuten noko som ikkje er med i dette fra telegrambrået (hvor Hambro var formann) ... bl.a. er det gjort den skipnaden at britiske orlogsskip skal halde vakt i ei tid av 48 timer etter at den fyrste minen er lagd ut på hvert område.»

Kommanderende Admiral, Diesen, er tilkalt:

«Innover til Narvik ligger 8 engelske skip som ikke er nærmere definert. Det er gitt ordre til protest til båtene på stedet ... Hustadvika ... Der har engelske fartøyer lagt minefelt ut fra norsk territorium, selve fastlandet så vidt jeg kan se ... De engelske har altså overtatt bevakningen. Hva vil skje etter de 48 timene vet vi ikke ennå ... Men å tillate oss f.eks. å gå igang med å sveipe opp feltene er jeg bange for at de ikke vil.»

Mente Norges Kommanderende Admiral virkelig at norsk sjøforsvar ikke skulle turde å rydde opp i sitt eget, norske farvann fordi engelskmennene «ikke ville tillate det»?

Diesen videre:

«Nå blir det da et politisk spørsmål om engelskmennene skal bevokte et engelsk minefelt på norsk territorium, eller om vi skal bevokte et slikt felt.»

Antyder Norges Kommanderende Admiral virkelig at norsk sjøforsvar skal bevokte et fiendtlig minefelt i norsk territorialfarvann? Så langt Steenstrup.

Vi slutter av her. Det er meget å ta av. Vi tilføyer bare at virvaret ikke ble mindre etter hvert. Farvannene var ikke så rene og enkle — verken til sjøss eller på land — som de «vitende» har gitt uttrykk for i ettertid. Fru Kvanmo kan med stor ro imøte-se historiens dom. Meget arbeide er lagt ned for at den skal bli mere rettferdig enn de to hun beskriver i sin bok.

BOKTJENESTEN

Postboks 924 Sentrum, 0104 Oslo 1. Telefonbest.: (02) 19 06 71

.... eks.	QUISLINGS FORSVARSTALE,	
	Nummerert praktutgave	kr. 150,-
.... »	QUISLINGS FORSVARSTALE,	
	Billigutgave	kr. 45,-

Serien «SUPPLEMENT TIL OKKUPASJONSHISTORIEN»:

.... eks.	Odd Melsom: På nasjonal uriaspost	kr. 50,-
.... »	Odd Melsom: NS og fagorganisasjonen	kr. 50,-
.... »	Odd Melsom: Fra kirke- og kultur-	
	kampen	kr. 50,-
.... »	Einar Syvertsen: Også dette bør	
	være sagt	kr. 50,-
.... »	ALLE 4 BIND:	kr. 150,-

.... »	A. I. Bru: Professor på ville veier	kr. 50,-
.... »	A. I. Bru: Her er London	kr. 60,-
.... »	Adolf Hoel: Universitetet under	
	okkupasjonen	kr. 25,-
.... »	Finn Kjelstrup: Den norske kapitulasjon	kr. 20,-
.... »	Per Lie: Sannheten om Telavåg-affæren	
	1942	kr. 15,-
.... »	Kai Normann: Diktene Laurbærkransen	kr. 20,-
.... »	Arne Tellefsen: Når forsvarret forfaller	kr. 25,-
.... »	Knut Steenstrup: Dilemma	kr. 200,-
.... »	Trygve Engen: Jeg er ingen landssviker	kr. 50,-
.... »	Chr. Christensen: Den andre siden	kr. 60,-
.... »	H. Franklin Knudsen: I was Quislings	
	Secretary	kr. 55,-
.... »	Arne Stornes: Spor i vår nære historie	kr. 115,-
.... »	Arne Stornes: Sataniske glør	kr. 115,-
.... »	Arne Stornes: Skrift om vår nære historie	kr. 70,-
.... »	Sundra Sand: Hva var Kristen Samling?	kr. 5,-
.... »	Sundra Sand: Noen erindringer fra tiden	
	omkring Vidkun Quislings siste dager	kr. 5,-
.... »	Dr. jur. Gustav Smedal: Patriotisme og	
	landssvik	kr. 100,-
.... »	Bjørn Vardaas: Grunnlovsbrudd og	
	rettsoppgjør	kr. 30,-
.... »	Bjørn Vardaas: Rettsliv og rettsstat	kr. 20,-
.... »	Roald A. Nielsen: The «Solbris»	
	Escapade	kr. 100,-

«OPPGJØRET» BEDØMMES:

.... eks.	Forbundet: Gi oss rettsstaten tilbake	kr. 5,-
.... »	Forbundet: § 104. Mere lys over retts-	
	oppgjøret	kr. 10,-
.... »	H.r.adv. Albert Wiesener: ASTRID D.D.D.	kr. 100,-
.... »	Roald A. Nielsen: «Solbris Ohoi!»	kr. 100,-
.... »	H.r.advokat Albert Wiesener: Lys over	
	landssvikoppgjøret	kr. 145,-

Legg til kr. 20,- for forsendelser ved forskuddsbetaling til: **Postgiro 0804-5 15 46 38. Bankgiro 6063.05.01248** eller ved **sjekk, i kontanter eller frimerker.** (Ellers porto og oppkravsgebyr.)

I alt bestilles for kr. .... som betales slik: .....

Navn: .....

Adresse: .....

Postnr.: .... Sted: .....

VENNEGAVER

TIL «FOLK OG LAND»

Vi kvitterer denne gang for
tilsammen kr. 4.275.-.

TAKK FOR FØLGENDE BIDRAG:

E. H., Gjøvik	Kr. 150.-	T. T., Eidanger	Kr. 50.-
K. K., Kristiansand	Kr. 350.-	F. J., Spania	Kr. 500.-
K. H., Slabekk	Kr. 2000.-	K. D., Veggli	Kr. 50.-
H. C. O., Hønefoss	Kr. 200.-	M. A., Ålesund	Kr. 100.-
E. V., Kristiansand	Kr. 250.-	H. S., Østerås	Kr. 375.-
K. K., Trondheim	Kr. 50.-	D. S., Isfjorden	Kr. 150.-
M. B. L., Rygge	Kr. 50.-		

Moderasjon kontra hevnrang

I det tidligere DDR er det til dags dato reist 2 - to - siktelsler mot mennesker som samarbeidet med okkupasjanten under den sovjetiske okkupasjon, og det ser ikke ut til at det blir stort flere siktelsler heller.

Til sammenligning ble det reist siktelse mot 92 000 — toognitti tusen — nordmenn som hadde gått inn for å holde tingene gående her i vårt land dengang da vi var okkupert. Så når det gjelder hevnrang er vi sikkert ubestridt på topp i Guinness' rekordbok.

Knut Bøckmann ser sannheten, men godtar den ikke.

Av Ægir

«De (NS-folkene, reds.anm.), godtar ikke at det dreier seg om nasjonalt svik, men foretrekker å snakke om at det under okkupasjonen hersket «politiske motsetninger» (mellom jøssinger og NS-folk), og at jøssingene vant og derefter tok hevn over sine slagne motstandere ved å dømme dem etter landssvikanordningen.»

Denne presise observasjon skyldes Knut Bøckmann og var å finne i Aftenpostens aftennummer 29. april.

Kan det sies mer treffende? Under okkupasjonen hadde vi ganske riktig å gjøre med to politiske hovedoppfatninger, som vi kjenner meget godt. Den ene baserte seg på at de allierte skulle vinne krigen, den annen på at aksemaktene ville gjøre det. Til å begynne med vaklet mesteparten av befolkningen mellom disse to retningene. Ihvertfall i 1940 og langt inn i 1941 møtte den første retningsrepresentant, Nygaardsvoldsregjeringen, en utbredt likegyldighet blant nordmenn, ofte den rene forakt. Etterhvert som sannsynligheten for alliert seier økte, snudde stemningen og endte i et massivt hat mot NS. Dette hatet kulminerte i landssvikanordningen og i det etterfølgende «retts»-oppgjør, som var justismord satt i system. Det var ren hevn fra seierherrenes side.

Selv om dette er en noe forenklet fremstilling, så er den i prinsipp riktig og forteller helt klart at det dreier seg om forskjellige syn på en politisk situasjon. Når det lyktes Nygaardsvold-regjeringen å få oppslutning om sitt hevnoptlegg, var det selvfølgelig fordi okkupasjonsårene hadde vært en hard tid for alle. Nå skulle man ta igjen på grunn av de mangler på alt mulig man hadde opplevd. Det var nødvendig med syndebukker. De færreste var i stand til å innse at NS-myndighetene i virkeligheten hadde spart sitt folk for langt verre lidelser. Sannheten er at Norge kom bedre ut av krigen enn de aller fleste europeiske land.

Selvfølgelig var det ikke landssvik å hevde norske interesser med størst mulig kraft overfor okkupasjanten. Selvfølgelig var det ikke landssvik å løse et folk gjennom krigens Ragnarok på best mulig måte. Selvfølgelig var det ikke landssvik å legge alt tilrette for en sterkest mulig posisjon for Norge dersom Tyskland skulle seire.

Har Knut Bøckmann innsett alt dette — omsider? Nei, dessverre. Det har han ikke. Like etter ovennevnte sitat understreker han at dette er oppfatninger som de fleste etter hans oppfatning ikke deler. Blant disse fleste er selvfølgelig han.

Også på bakgrunn av mangt annet jeg har lest av Bøckmann, ligger det nær å tro at hans verden ville gå under om hans helte- og fiendebilde fra okkupasjonens tid ble rokket ved.

En norsk, ny og sann sosialisme

Av Hans Olavsén

Var Nasjonal Samling et sosialistisk parti? Man skulle nesten tro det, for i innledningen til NS-program står det helt klart og tydelig: «Denne bevegelse er den norske egenart av den nye livsanskuelse, en norsk, ny og sann sosialisme som vil orden og rettferd, forene frihet og forskjellighet med fellesskap, bevare verdier og ikke former.»

La det imidlertid være helt klart: Det dreier seg her ikke om den marxistiske utgave av sosialismen. Det som sies er at man vil et samfunn der folkelig solidaritet og sosial rettferdighet råder. Det er da også uttrykt flere andre steder i programinnledningen: «Vår tid er preget av... en vedlig økning i den gjensidige avhengighet mellom menneskene og trangen til sosial rettferd og trygt samvirke».

«... det rettferdige og solidariske samvirke som tiden tvinger frem» og «Solidaritetstanken, tidens skapende tanke, må gis nye former og nytt innhold i pakt med vårt folks kulturbærende og etiske verdier». Disse tanker samles så i et slagord helt i slutten av programmet: «Egen nytte gjennom folkenytte».

Nasjonal Samlings sosialisme sto stikk i strid med marxismen på helt vesentlige punkter.

Vi sa nei til klassekamp. Istedenfor klassesolidaritet forlangte vi folkesolidaritet. Landsmenn skulle samarbeide og hjelpe og støtte hverandre.

Vi trodde ikke som marxistene at alle mennesker var skapt like, og at bare miljøet gjorde dem forskjellige. Vi mente tvert

imot at hvert eneste menneske er en enestående skapning, forskjellig fra alle andre, og at det er samfunnets plikt å sørge for at alle får anledning til å utvikle og bruke sin egenart.

Vi trodde ikke på statens overtagelse av produksjonsmidlene, for det gjør menneskene til slaver. Derimot mente vi at flest mulig bør eie, også andeler av produksjonlivet, fordi eiendom gir trygghet og medinnflytelse.

Som vi ser var Nasjonal Samlings sosialisme bygget på prinsipper som ganske annerledes enn marxismens sto i pakt med menneskets beste sider. Heller ikke vi ville ha kunnet skape noe idealsamfunn, men vi ville ha bygget et fellesskap der menneskene ville ha vært opptatt av hverandres velferd, i langt større grad enn nå.

Hvorfor lever det fremdeles så mange NS-folk?

Av Balder

Den annen verdenskrig ligger mer enn 45 år tilbake, og ofte treffer man på unge og yngre mennesker som undrer seg over at en av krigens fenomener, NS-folkene, fremdeles eksisterer. Enda mer forundret blir de når de hører at det stadig finnes mangfoldige tusener av dem. Da begynner de å telle etter på fingrene og kommer til et klart resultat: Men dere må da ha vært forferdelig unge! Og det har de såmen rett i.

Jeg mener å ha lest at en av våre okkupasjonshistorikere karakteriserer NS-medlemmet som følger: Mann, arbeider, 22 år, fra Østlandet. Særlig god er denne karakteristikken ikke. Spesielt bommer den når det gjelder kjønn, for inntil da hadde intet parti hatt prosentvis så mange kvinner som medlemmer som NS. Men dette med alderen stemmer godt. Svært mange av oss var i tyveårene og under det. Det betyr at

et stort antall NS-folk i dag er i seksti og syttiårene, mange av dem nybakte pensjonister. Det merkes godt i oppslutningen om INO og avisen at mange nå er kommet i en alder da de er mindre bundet av hensynet til levebrødet.

Man kan selvfølgelig ikke si om en krigstid at den var god, men like fullt fikk NS-ungdommen med seg en hel del gode ting både før og under okkupasjonen. Vi opplevde en idealisme og en offer- og innsatsvilje som man skal lete lenge etter i dag. Tross krig og okkupasjon var man fylt av håp for fremtiden, og man trodde at en bedre verden ville komme ut av det hele.

Og noe som var like viktig: Unge mennesker ble benyttet. Fordi partiet var så tvers igjennom ungt, var det en naturlig

konsekvens at unge mennesker fikk oppdrag og oppgaver som de normalt ville ha måttet vente lenge på. Selvfølgelig kunne vi i ungdommelig overmøt gjøre feil, men i det store og hele vokste man på oppgavene og løste dem forbløffende godt. Når NS-folk tross forfølgelse og motgang har klart seg godt i etterkrigstiden, så skyldes det bl.a. det ansvar de ble pålagt og bar i okkupasjonstiden. Det var et godt grunnlag å ta med seg gjennom vanskelighetene.

Selvfølgelig er det de grå hår som dominerer blant NS-folk nå. Men tro bare ikke at man blir kvitt oss så fort. I 1945 var det seks tusen organiserte NS-ungdommer mellom ti og atten år. De yngste er nå 56 år og har ennå krefter til å holde på en god stund. Fordi vi var et ungdommens parti har vi NS-folk kunnet kjempe for vår sak gjennom mange tiår, og vi akter å fortsette med det lenge ennå.

På vei mot børsnøtering?

I Dagbladet 23/5 leser vi:

«En liste med nærmere 16.000 navn på personer som var mistenkt for landssvik, er solgt fritt fra et antikvariat i Trondheim.

Riksarkivet i Oslo mener det er svært uheldig at listen, som var full av feil og bygger på til-

dels usikkert grunnlag, er blitt gjort tilgjengelig for allmennheten, skriver Adressavisen.

Listen, som ble solgt for 2.500 kroner, ble utgitt av Det norske Politidirektoratet i Stockholm i 1945 og den gang sendt til samtlige av landets politimestre personlig. Landssvikerlisten ble trukket fram i offentlig-

hetens lys igjen da Wangsmos Antikvariat i Trondheim for en tid siden sendte ut en bokliste til sine kunder der et av numrene representerte NS-registeret.

Redaksjonen lurer på om Riksarkivet ville vært like bekymret om listen hadde vært korrekt?

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Kontortid: Mandag, tirsdag, onsdag og torsdag kl. 11—15.

Postadresse: POSTBOKS 924 SENTRUM, 0104 OSLO 1.

Kontoradresse: ENERHAUGSPLASSEN 4, OSLO. TLF.: (02) 19 06 71.